

Hátha

Valójában nem tudom, miért tartózkodom a férjétől, tőle pedig pontosan tudom, miért tartok. Annyira, hogy nevén sem nevezem. A helyről, ahol él, elkeresztelem Kodleának. Attól fogva az egész család így hívja. Ő is önmagát. Amellett, hogy tökéletesen ösztönös, a névtelenítő névadás ösztönösen tökéletes is, mert róla senkinek sem a nő jut eszébe, inkább egy vesébe néző feketehatalom. Új azonosságát, persze, megtiszteltetésnek tekinti. Emberfeletti, ezt hallja ki belőle. Én, hogy embertelen.

Ne butáskodj! – nyugtat anyám, pedig ő is kodleázza. – Nála jó kezekben leszel, ő a keresztbanyám – felnevet, éppen, ahol nem kellene.

Anyám mindig a kinnál nevet. Kacagása kínjelző. De nem ő üz tréfát a kinnál, hanem a kinn üz tréfát belőle. A másik ember kínján is kinnában nevet. Nem káröröm, inkább tapintatlanságba folyó önuralomhiány, bántó együgyűség, gondolom, hogy mulatságosnak látta berekesztettségemet. Hogy tárgyiasító kiszolgáltatottságom bőrleszkje jutott el csak hozzá, fenyegetettségem eshetősége nem. Dühöngtem, de csak magamban. Ostoba, ha tehetném, megütném, mert ha én tudom, hogy a gúny határán nem volnaszabad, ő miért nem?! Attól még, hogy nem tehet róla, folytonos kinevetésféléje közénk feszül, és elválaszt, mintha két külön félpályáról kellene egymással szemben s nem egymással játszánunk. Bántó trillája maga a szabályzó elv: érzelmi világomba soha nem lesz bejáratos, s ha néha bejut, meggondolatlan engedékenységet felrovnom magamnak, őt meg olyan haraggal sújtom, hogy végül kifakad: többé semmibe se avassam be, s mindezt elkerülendő, tudjam meg, hogy ezentúl soha nem teszi be a lábát hozzám! A kanapéra fekszik, a kabátja alá. Nem, ez így nem elég közeli. Úgy kupo-rodik össze a kabátja alatt a bőrkanapén, mint egy hajléktalan az aluljáró csupasz kövén. Mint akinek ezen a túlméretezett, bokáig érő, barna gyapjúkabátán kívül semmije sincs a világon. Mint akinek csak a kabát melege maradt. És mint akinek

VAJDA ANNA NOÉMI (1978) színháztudományi szakon végzett Kolozsváron, Kisiratoson él. Kötete: *Öregapám mesélte* (2014).

a bőrről nem a kényelem, hanem állatgyilkos kemény szívem jut eszébe. Huzatos nincsszeretetünk. Hátha benyitnak, csillan fel bennem, s hoznak valamit, amink nagyon nincs. De semmi. Csak csend és hó és magány. Hát persze, az angyalaink is fagyosak. Az is lehet, hogy messzi vidékeken kódorognak, talán éppen Sze-csuánban. Neadjisten, nincsenek. Fagyok. És elfogyok. S érzem, kabátja alatt mozdulatlan, tehetetlen kupac ő is. Azt rója fel némán, de annál nagyobb nyomatékkal, hogy feltornyosult vendégsége véletlen tévedés, röpke kényszerűség vonatindultáig egy otthontalan váróteremben. Amikor mellé ülök mély sóhajjal, megadón – mert, mégha eléggé mostohán árnyalta is viszonyunk a legédesebb szót, mégiscsak az anyám, és hosszú utat tett meg, hogy lásson –, mintha csak közeledésemre várt volna, felszakad belőle a keserűség. Élettől vacogón meséli az önérzetes kislányt, aki pontosan tudta, miért ivott túl sok altatót nyolcévesen. Majd tizennyolc évesen miért nem, pedig apja megint porig alázta. Mintha nem várhatott volna még fél órát. Mintha jogtalan volna a nappali alvás. Mintha csak így lehetne, egészen közel fölé hajolva, álmából felrázva, arcába fröcskölve: Meddig ülsz még a nyakamon, mikor nézel végre munka után? Nemsokára pedig az esküvő előtt útravalóul: Becsüld meg magad – mintha csak azon múlna! –, ha baj van, hozzánk ne fuss! Mindenekelőtt szüzességvizsgálat. Anyám szemérme, azt hiszem, ekkor sérült meg valójában, nem azelőtt, a temetőben. Ezt rajta kívül legjobban apám tudta. Megaláztatások sorozata, sír. Hogy tudtam volna akkor még, ki vagyok és kivel! Mielőtt ráébredtem, ti már voltatok.

Arra gondolok, az önismeret hiányában vállalt gyermekek sorsa ugyanolyan hányatott, mint a véletleneké, a nem kívántaké. Arra gondolok, önsajnálattal már megint, részvétemért kuncsorog. Émelygés fog el. Majd arra gondolok, csak feltört belőle, érdek nélkül, akkor, amikor megfogtam a kezét. Mert ilyen mélyről nem lehet koldulni. A szomorúság legaljáról legfeljebb kérni lehet. És hogy a keserűség nem éri be alamizsnával, magányának tartása van.

Ekkor kerül hozzám a legközelebb. Mikor felad a mindentudással és irányítással. Mikor felfedezem benne a belátást és alázatot. Most nem kacarászik idegesen, mint ahogy akkor sem tette, amikor minden oka megvolt a kínra. Amikor civil ruhás behívója ravasz-kás mosollyal, kitartó tekintettel, az ésszerű előnyök rebesgetésével bővölte a rettegett épületben. Ijedős anyámban a félelmet maga alá teperte az elszánt, dühös önérzet. Az ajánlattól, mely úgy kínál kiváltságokat, hogy közben még nagyobb kiszolgáltatottságba döntené, vérszemet kap. Már nem latolgat, hogy mi lesz, mi nem. Azt is elfelejti, hogy anya, gyermekein megtorolhatják. NEM, tagolja égő arccal, összeszorított foggal. Olyan ez a nem, mint egy zsákutca. Nem vezet sehová, mégis van kiút belőle. Mert kivételes nap volt ez anyám nevetéstörténetében, de nem csak. Úgy tűnik, nem a kopó a hazafiatlan állampolgárt, hanem a férfi engedte a szép nőt méltóságával együtt hazamenni. Mindenesetre anyámat sosem hívták be többé. És kedvére vagy kedvetlenségére tovább kacaghatott a hétköznapibb kínokon.

Na jó, eröltet magára komolyságot ezúttal, apáddal már döntöttünk. Jobb, ha hozzászoksz a gondolathoz: menni fogsz. Egy kis nyelvtanulás iskolakezdés előtt nem árthat meg.

Mi csak a javadat akarjuk, mondja még. Tudom, általában jót akarnak, csak legtöbbször nem jól. Lekötelező és erőszakos nyomása miatt zavar a mindenáron jószándék. Elgörbül, mire célba ér. Ráadásul féligazság, félig gabszág, hogy csak az én javamat akarnák. Némi nyugalmat akar maguknak, szabadulni tőlem néhány hétre, könnyíteni a mindennapjain. Ami érthető és elfogadható. Csak az nem, hogy elhallgatja, gondolom akkor, meg hogy a felnőttek hajlamosak azt mondani, ami kényelmes. Aminek a kimondása nem okoz túl sok gondot. Az elviselhetőség határán túlról aztán, csakhamar azt kívánom, bárcsak tényleg így volna.

Áld meg a helyed, panasz ne legyen rád, csak hálával tartozol! – teszi hozzá apám, és már megint kisasszonyoz, gúnyosan, leereszkedően. Ettől azt gondolom, azt hiszi: amiért kisebb, kevesebb is vagyok. Ezért sosincs apelláta. Anynyira nincs, hogy időnap előtt fejembe vésődik az apelláta. Holott barátnőim közül még senki sem ismeri.

Bezzeg!

Mit bezzegelsz? Viszket a bőröd?

Nem viszket!

Puffogj még, csak puffogj, kisasszony! Ma minnyá összeakad a bajusszunk! Mész és kész!

Egyszerű, mint az egyszeregy, fogja végül rövidre apám. S én örülök, hogy csak egyszeregy, mert vége, bár csak most kezdődik valójában a meghívás ellenében letöltendő kényszernyaralásom. Igen, börtönbüntetésnek fogom fel, ahová muszájból megyek. A gyermekség feje fölötti döntés kényszeréből. Vétségem védtelenségem. Ezért is vágyom mihamarabb felnőni. Akkor majd én döntök a sorsom felett, és azt tehetek, amit akarok; meggyőződésemmel, hogy csakis így lehet. De legalább apám most tényleg elhallgatott. Elkoppant a szeme a vonat zakatolásától, a rávetülő fény-árnyéktól. Nézem, álmában sem szelíd, ahogy a bokszedzéseken sem, ahová szombat délutánonként el-elcipel. Akkor még nem tűnt fel, hogy apám fiú híján legalább fiús lánygyermeket szeretett volna. S hogy egy idő után nem csak az orra végett adta fel. De igazi veresége talán mégiscsak az, hogy azóta sem látta be. Törött orrának durva dudora olyan az arcán, mint egy örökös vészjelző. Inkább a hegyeket nézem, majd az Olt lankáit. Szépen süt a nap, verőfényes a beáramló táj. Már nem is értem, miért ellenkeztem. Igazuk van, lehetetlen vagyok. Akadályokat gördíték a nagyok elé, és ezzel kiborítom a bilit. Pedig már rég nem borítom ki. Mikor jókedve van, apám azt meséli, nevelői eredményességére büszkén, hogy másfél éves koromban, amikor már szoba-

tiszta voltam, és megszületett a húgom, újra bepisiltem. Törődjete velem is, toporzékoltam a kérdésre, hogy miért tettem. Ekkor belecsapkodott a fenekembe, és azt harsogta: Most nem panaszkodhacc, veled is törődök! És ahányszor csak bepisilsz, annyszor fogok törődni veled. Azután gondom volt arra, hogy véletlenül se pisiljek be. Azóta sem akarom, hogy törődjön velem. Az a legjobb, ha észre sem vesz. Attól még csak kiborul időnként. Bár legtöbbször nem értem, miért.

Igazából C, és nem K. Codlea, Colorom. De hiába, bennem akkor is K. Így látom magam előtt: Kodlea. Valójában Feketehalom, így van értelme, de mindenki csak úgy emlegeti: Kodlea. Az állam nyelvén, mondják. Nem tudom, mi az, hogy az állam nyelve, csak hogy meg kell tanulnom, és ettől rettegek. Mert mi lesz, ha nem vagyok képes rá? A betűktől ugyanígy félek. A nagyok azt mondják nevetve, írni és olvasni mindenki meg tud tanulni. De mi lesz, ha én mégsem? Az állam nyelvének nincs egyetlen szava sem, melyet kapcsolni tudnék bármihez, amit ismerek. Mint a Kodlea meg a Feketehalom. A kivétel olyan ritka, hogy eszembe sem jut a csokoládé. Úgyis csak a szabályt erősítené. Ha ennyire másképp nevezzük a világot, másképp is látjuk, halljuk és – feltételezem – gondoljuk. Talán, ha volnának barátaim, akik megértetnék velem, hogy a látszat ellenére ugyanúgy. És ha több neve van valaminek, attól csak gazdagabb és rejtélyesebb. Megszelídülne az állam nyelve is. Csakhogy a barátokhoz értenem kellene őket. A lehetséges barátokért nem egészen reménytelen. Kényszerzubony helyett játék a grundon.

Olyan ez a Kodlea, mint falu és város egymáshoz ragasztva. Istene: a Kolorom. Koloromisten szünet nélkül teremt: füs-től-fest, fest-füs-től. Feszt füstől, miközben háromütemű tételekre szabja a mindennapokat. Nappal az első műszak bekavarja, a délutáni váltás később megcsodálja az éjszakások megálmodott színeit. Az éj leple alatt ugyanis a feketehalomból előbújó manók álomport hintenek rájuk, ha már úgyis éjszakások, hadd álmodjanak színeket. Az álommunka alatt a manók aztán kedvükre festik a várost, hogy ne kelljen fekete szűrkeségben élnünk. Nemcsak a házakat, de az életeket is beszínezik. Azokon a napokon például, amelyeken a tömbházakra is már csak fakó zöld jut, borús vagyok, de amint meleg és telített árnyalatokkal játszanak, jobb kedvem támad. Amikor Kodleabácsi dolgozik, melegebbek a nappalok.

S bár a nappalok színe változó, szaga állandó. Mindent áthat Koloromisten szaga: a várost, az utcákat, lakásokat, szekrényeket, a szekrényekben a ruhákat és a naftalint. Áthatja Kodleát is. De leginkább Kodleabácsit. Ahányszor megjön a gyárból, az általános festékszagon túl tömény koloromszag árad belőle. Madárlátta koloromszagot hoz ajándékba, ahogy kicsatolja fekete bőr kizárásját, és kiveszi az ételmaradékot, aminek Kodlea cseppet sem örül, és mindig hozzászap egy zsörtölődést, hogy az ember hiába teszi ki a lelkét. Látom Kodlea

lelkét piros kockás szalvétába csomagolva a konyhaasztalon. És hogy átverés, mert a szalvétában csak a semmi. Kodleabácsi sem szól semmit, csak lesüti szemét, és fekete bőr házipapucsá orrát fürkészi. Ilyenkor még erősebb koloromszagot bocsájt ki, mintha bocsánatot kérne. Mintha az volna az egyedüli lehetősége, hogy Koloromisten szagával védekezzen vagy éppen kedveskedjen a kiengesztelhetetlen Kodleának. Mintha bűzből nem volna már enélkül is több a soknál.

Annyira, hogy még a rend is bűzlik, meg a rengeteg szabály. Például, hogy Koloromisten köré épül az élet. Az ő szaga ennek az életnek a szaga. Mint egy komisz felügyelő, állandóan ott kísért az utcákon, az emberek nyomában, bemegy a házakba, lakásokba, ajtón és ablakon, bebújik a szekrényekbe is. Koloromisten szagától döglenek a molypillangók és az emberek. Csak nem tudják. Vagy nem veszik tudomásul. Mert a rend része, hogy ebből a szagból élnek. Ez a szag maga az életbiztosítás. Tehát úgy természetes, hogy Koloromisten szabja meg az élet hosszát is.

Így nemcsak az van rendjén, hogy Koloromisten füstje mindent befed, mint a hó, csak éppen sötét, mint a kétszobás tömbházlakás furnérozott barna bútorai. De az is így van jól, hogy sötét és zavaros ez a koloromistenszagú rend. Nem lehet körülhatárolni. Akire és amire rátelepszik, ugyanúgy sötét lesz, és zavaros. Mint a morzsa, amit nem szabad leejteni. Vagy a rózsafűzér a falra akasztva, melyhez nem szabad hozzáérni. Mint Kodleabácsi lehelete. Kivillanó fém foga. Koromsötét haja. Alacsony, tömzsi alakja. Pufók ujjai. A kézhátát borító fekete szőr. Gyufaszál-vastagságú fehér körmei. A lefejezett gyufa, mellyel fogát piszkálja étkezés után, majd szája bal szögletében felejtí.

Tulajdonképpen mindketten kortalanok. Mintha megállt volna fölöttük az idő. Nem öregsenek, holott már akkor öregek, mikor még valójában nem.

Nem vagyok tisztában, hogy náluk mit álmodhattam. Pedig az álmaimat mindig számon tartottam.

A szekrény a rágógumi miatt fontos, mely rendszeren be van osztva: naponta csak egy. Nem akarom elfogadni ezt a beosztást. Kérem, követelem, esedezem, adjanak még, kívánom. Ha jó vagyok, mondják. Vajon mikor vagyok jó, és mitől? Miért nem érti az én jóm az övékét? Az övék az enyémet? Vagy önmagát. Zavaros ez is. De ha úgy vagyok jó, ahogy nekik jó, kötélnek állnak, másodjára is kinyitják a szekrényt, és az egymás mellett rendben felakasztott ruhák, öltönyök, irhabunda és nutriakabátok egyikének-másikának zsebéből előkerül még egy második csík, csillogó papírba csomagolt, illatos rágógumi. Az egyetlen, amin nem fog Koloromisten szaga.

Fürdő. Az biztos, hogy fekete szappannal, de az nem, hogy melyikük fürdetett. Kénszappan, jót tesz a bőrnek, világosítanak fel. Inkább beérem tiszta vízzel. Pár nap múlva megjelenik egy rózsaszín, kicsi, domború, szív alakú szappan. Virágillata van, elfér a tenyeremben. Jó érzés, de nem csak amiatt, hogy az enyém. Az ismeretlen világ miatt jó, ahonnan való. Azt viszont továbbra sem tudom, melyikük fürdetett, vagy hogy magamra hagytak-e, mint éjszaka a nagyszobában. Csak azt tudom, hogy a fürdő fontos. Annyira, hogy jobbnak láttam elfelejteni, miért.

Kodleától mindenestől félek. Nem cigarettázik, mégis rekedtes és erélyes a hangja. Ettől rettegek legjobban. És szúrós, szigorú tekintetétől, bár nem üt hozzám. Persze, ez bármikor változhat. Csak utólag mondhatom, hogy sose. A lehettől is lehet félni. A félelem fáj. A hasamban fáj, és görcsössé teszi a testem. Megdermedek tőle egészen és. Megvan. Azt álmodom náluk, hogy menekülök. Egy öregember elől szaladok, aki törrel hadonászik mögöttem, és hasztalan menekülök, utolér. Annyira megrémülök ekkor, hogy felriadok. Igen, náluk álmodtam először ezt. Míg a lidércnyomás is felnő velem együtt, és már azt álmodom újra és újra, kitartó álomhűséggel, hogy szeretkezem az öregemberrel, és iszonyúan jó, olyan iszonyúan, hogy undortól, önvádtól és keserűségtől lucskosan térek magamhoz. Senkinek nem beszélek erről.

A magamén is szótlán vagyok, de a másik nyelven meg se mukkanok, talán, mert annyira erőltetik. Azaz mégiscsak kinyögök néhány szót, mint a verisoára. Unokatestvér, lány unokatestvér. De ezt csak akkor mondogatom, amikor egyedül vagyok. Amikor senki sem figyel rám, hálósobájuk egyik sarkában, a tükör elé állok. Igazából nem is hálósoba, hanem kicsiszoba. A legtöbb tömbházlakás kétszobás. Az egyik kicsi, a másik kicsit nagyobb szoba. Itt fogadják a vendégeket, de éjszaka a nagyszoba is hálósobává válik, gyermekes családnál a szülők hálósobájává. Kodleáéknak persze jó dolgunk van. Náluk a nagyszoba tényleg nappali, a kicsiszoba meg hálósoba. Most miattam, átmenetileg, szabad akaratukból, a nagyszoba ugyanúgy hálósobává válik éjszaka. Az én hálósobámmá. Na de a tükör, pontosabban: tükrös szekrényke, vagy ahogy később használok: toalett tükör. Nem régi darab, nincs benne semmi szépség. Lecsupaszított. A legtöbb házban van ilyen, az alja apró szekrény, egyfajta hasznos nehezék, fiókkal. Kodlea nippet és krémet tart a tükör előtt. Mindkettő alatt egy-egy horgolt csipke. Sajat keze munkája. Büszke kézimunkáira, még nekem is horgol egy cipőnek valót, amit aztán megtalpaltat, és kéri, hogy abban járjak. Minden öregasszonynak ilyen van a lábán, akikhez időközönként ellátogatunk a megrendelt horgolással. Legszívesebben sosem venném fel, de félek visszautasítani, ezért horgolt cipőmben kísérgetem. Házakhoz járunk, az itt lakók gazdagabbak, mint a tömbházlakásban élők. A csillárok miatt lehet így. Mindenütt csupa csillogó csillár. Csak erre figyelek. Majdnem olyan hosszú egy-egy csillár, mint én, és csillog, mint én soha. Ezernyi kristálygolyó omlik a plafonról a ház közepébe. Beállok alá, úgy csodálom, így nappal is villanyt gyújtanak röpke látogatásunk

idejére, hogy kedvemben járjanak. Egy pohár vízzel és édes befőttel kínálnak minden egyes háznál. Dulcseácá. Egyél, itt ez a szokás, rándítja meg Kodlea a karomat, mutass tiszteletet! Eszembe jut, a szüleim azon morfondíroztak, hogy vajon Kodleabácsi is tiszteletet mutatott-e, amikor nevét az állam nyelvén iratta névtáblájukra az ajtón, vagy egész egyszerűen félt. Én biztos, hogy félek, miközben tiszteletet mutatok, és egy újabb kanál dulcseácát erőltetek magamba, de épp horgolt cipőmre cseppen. Kodlea tekintete villámokat szór némán. Tor-komon akad a maradék lekvár. Alig várom, hogy hazaérjünk, ő főzön, én meg magamra maradjak kicsit a tükör előtt. Doina, egy lányról nevezték el a krémet, azt mondja. Finom eperillat van a szobában, ahányszor csak hosszasan bedör-zsölgeti a kezét főzés után, imádkozás és horgolás előtt. Ne használjam, mondja, nehogy elpocsékoljam. Ha nem látja, néha lecsavarom a kupakját, és hosszan beleszagolok. Annyira finom, hogy egyszer megnyalintom, mint a banános sam-pont, de olyan förtelmes mindkettő, hogy elmegy a kedvem a kóstolgatástól. A tükör előtt állok, suttogom a verisoárát. Tetszik. Jó volna megjegyezni a fagy-lalt nevét is. Hosszú, de fontos szó, megérné tudni, gondolom. Hiába. Amikor a szomszéd lány visz el sétálni, úgy tesz, mintha nem értené. Én meg úgy teszek, mintha elhinném. Nagy nehezen lemondok a féltéglányi, fehér zsírpapírba cso-magolt, rózsaszín Polár fagyiról. Tudom, hogy valójában nincs rá pénze. Nekem sincs, csak én nem szégyellem. Gyerek vagyok, még az természetes, hogy adnak, kapok. Eddig eszembe sem jut, hogy el is vehetnek.

A tudás elkezdődik valahol. Könnyű volna azt mondani, hogy a megértésnél, de nem. A tudás a nem értésnél kezdődik. Amint kitapintod, felfogod az űrt. Hogy mit nem. Amikor a mit nem zsugorodni kezd körülöttem, mint a kupacok a römitábla mellett estéknént, egy-egy szóból lassan kirakom a körém gördülő történeteket. Hogy van két unokatestvérem, Petruc és Szorin. Petruc jóképű fiatalember, komoly, kedves, halk szavú. A lánnyal is csendes komolysággal szakított. Pedig a lány szép volt, igaz, kicsit sem csendes. Vonat elé vetem ma-gam, ha a másikat választja! – fogadkozott Kodleának, és zokogott a konyhában. Kodlea csitítgatta, még a főzést is abbahagyta, hogy megsimogassa a lány hosz-zú, szőke, egyenes haját, majd mélyet sóhajtott, mikor Éva végleg kilépett az ajtón. Mit lehet tenni! Galád szerelem. Hogy ami kettőnek jó, egy harmadikon sebet ejt. A lány nem ugrott vonat elé, de Petruc motorjával egy teherautó alá csúszott. Átkozott szerelem. Vagy csak simán baleset.

Szorintól hallom először a verisoárát. Így mutat be barátainak a mozi előtt. Verisoára meá. Az unokatestvérem. Megdöbbenek, hogy létezik egy szó, mely hozzákapcsol. Akkor is, ha a hangja kelletlen, amint kimondja, csakúgy, mint a jelenléte. Egyikünk sem örül a közös mozizásnak, hogy a nyakába varrtak. Nem értünk szót. És ennek semmi köze a valós szavakhoz. A házban, mikor senki sem látja, némán püföl, lökdös, én meg nem hagyom magam, visszalököm. A rózsafüzér így esik le szegestől a falról. Együtt vertük le, de Kodlea engem

szidott meg érte, a falat borító Krisztus-képek között. Aznap büntetésből nem adott illatos rágógumit.

Kodlea kintről élvezte, a konyhából. A gondolatot, hogy férje a szobában egy kislánnyal. Hogy együtt ők mit tehetnek, és hogyan. Impotens az öreg, ezt mindenki tudja. Ezt mindenki így tudta. Talán ezért nem hitték. Csakhogy a vágyak nem tehetetlenek. Olykor betegebbek, mint az ember maga, és a lehetőleg törekszenek. Olyan a vágy, mint egy fertőzés, mely a lelket betegíti. Addig betegíti, míg meg nem jelenik az undor. A vágyundort Kodleabácsi nem ismeri.

Behív a szobába, miközben Kodlea a konyhából nevetgél. Sosem jön utánunk, csak ijesztő a vihogása. Kodleabácsi nem is hívja, beéri velem. Mondjuk, nekem sem hiányzik Kodlea. Őt még kevésbé akarom. Akarom? Akarok bárkit is? Bennem dől-e el az igen-nem? Szét tudom-e választani ezentúl valaha is?

Gyere velem baszni! – int Kodleabácsi, és a hálósobájukba vezet. A szentek és Krisztus a falról merednek ránk. Őt ez nem zavarja.

Gyere velem. Kisemmeremmondaniszó. Festékszag árad a szájából, amint ki mondja. Festékszó. Nem tudom, mit jelent, csak érzem, hogy nem szabad. Megvonaglok tőle. Kiver a félelem. Otthon nem szabad, veszélyt rejt még a kiejtése is. És követem, bár tudom, hogy szégyen. Tilosba hívó szégyenszó.

Behív. Távol önmagamtól. Olyan távol, hogy alig találok vissza. Egészen talán sosem. Utamat állja Koloromisten.

Koloromisten szaga sötét. Csupa árnyék. Ha behunyom a szemem, akkor is érzem, hol van Kodleabácsi. Amikor egészen mellettem fekszik, akkor sem alszik Koloromisten. Ekkor tombol legerősebben. Ő vigyorog Kodleabácsi duzzadt képén. Látom lófogait. Vigyora közben szája sötét üreget formál, ahonnan a nyelv csórécsigafejét ki-kidugja. A túlzott érzékiség vastag, duzzadt ajkai. Nem, nincsenek ajkai. Szájprémje van. Puha, csupasz prém, melyet sötét lyukká formál a vigyora, ahogy röviden felhorkan. Csórécsigacsücsör. Menten meghalnék, ha hozzám érne. Szerencsémre csak a keze. Csak a ronda, puffadt ujjai. És hogy mást soha nem látok belőle. Nem kényszerít, hogy megérintsem. Majd ő. A szag és a homály undorrá forr össze bennem, ahogy vastag, puha ujjait a paplanon látom. Ravasz-kásan csillogó, izgalomtól tikkadt tekintete a vigyorral együtt elviselhetetlen. Mégis elviselem. El kell viselnem. Nem tehetek mást. Eszembe sem jut, hogy tehetnék mást. Van más lehetőség is. Nincs más lehetőség. Csak a gyönyör. Megdöbbenek, hogy jólesik. A szégyen mellett. És amellet, hogy haragszom magamra. A testem jelez: jó. Úgy sikamlík a világ rendjébe ez a jó, mint Kodlea glédában álló kabátjai, ruhái a szekrényben, és mint a számomra félre tett rágógumik, melyeket akkor kapok, ha jó vagyok. S ilyenkor mindig

kapok. Ha már a keze ernyedten esik vissza a paplanra. A keze. Cérnavékony jegygyűrűje pufók gyűrűsujjába vág. Körmei tiszták, mindig tiszták a körmei. A fogpiszkáló vastagságúra növesztett fehérségből látni. És a szőr. Keze fején, ujjai hátán. A sötét szőr. Haja is sötét, nem őszül még, bár az én szememben öreg. Vénségesen vén. Talán ezért találkozhatunk: ő vén, én gyerek, s ez a kettő valahol összeér. Tehát nem csak a keze. És nem szerencsémre.

A gyönyör őrzővédő. Akkor a legodaadóbb, amikor semmi nincs rendben. Anyyira nincs, hogy megomolnál, ha felfognád. A gyönyör jóindulatú. Ezért csal. Megcsalja benned a mércét. Nem engedi felmérni a valós károkat. Hogy megóvjon. Jótékony rövidlátás. De végtére is becsap. Mert akkor is örvénylik, amikor nagyon nem jó.

A szégyen aztán beazonosít. Utólag pontosítja a gyönyört. Valamit elvesztettél, jegyzi meg csendesen és komolyan, mintha felnőtthöz szólna. Volt valami benned, ami suttyú!, zavaros köddé vált, mint Koloromisten füstje. Körülöttem ezt nem látják. Csak a szégyenem idebenn. És hiába néznek rám úgy, mintha mi sem történt volna, tekintetük nem emel fel abból a homályból, ahol nem tudok hinni magamban. Én magam vagyok az akadály.

Szégyen és homály. Csupa kellemetlenség. Mindent dobozba, le a pincébe. Hadd visítson évtizedekig, ahogy a torkán kifér. A franc se figyel rá. Ott rohadjon meg, ahol van. Látni se akarom! Míg aztán egy nap, nem egy szép nap, de nem is egy akármilyen nap, szóval, egy nap elhangzik egy mondat, mely feltépi a pinceajtót, és már csak a visítást hallom. A mondat miatt fontos az a nap. Ha nincs az a mondat, talán lesz másik. De nekem épp ez a mondat jutott.

Szarok a tudatos feldolgozásra! – jelenti ki fitymálón, mintha azt mondaná: rám.

Mint a bicska, nyílik ki erre szégyendobozom, s bújjik elő a kislány. Lent a pincében. Nem érdekel már, mibe kerül, hirtelen hallani akarom a hangját, és látni akarok mindent úgy, ahogy van, és nem, ahogy szeretném. Őt is, ahogy szikrázik a tekintete, pedig előbb még széles mosollyal, mellközépig nyitott ingben és hűtött fehérborral várt. Ahogy azt kérdezi szemrehányón, hogy az ő érzéseivel ki törődik. Ahogy mosolyából sziszegés lesz. Ahogy nem hiszi el nekem a kislányt, aki az ölébe ült. Ahogy azon dühöngök, mi a fészkes fenét keresek tulajdonképpen nála!

Hogy miért nem vagyok ehelyett otthon.

Rettegek a titkaidtól. Mi van még?! – mered rám az otthon.

Csak a pince sötétsége.

Beledöglök a pincébe – suttozja. Ilyen keserűnek sose láttam. És ilyen tisztának sem. Megszépíti a szenvedés. Érted születtem. Mindent, amit kaptam, tőled kaptam. Bármilyen történet, bármit csinálj, nem tud változni a szerelmem.

Sajnos! Úgyhogy engem érdekel, hogy mibe kerül az ősmazochizmusod. Hogy olyan helyzetekbe sodrod magad, amelyekben nem jó neked, aztán évekig gyöt-rődsz. Én közben hol vagyok?

Alighanem eljött a torta pillanata. Sima piskóta. Mama gőz feletti krémjével semmi nem vetekedhet. Csak tojás kell hozzá, meg cukor, vanília. Miután lehült, vaj. A legjobb, ha házi. De az egyre ritkább. Ne feledkezz meg, a bolti vajból préseld ki a vizet, utána kavard habosra porcukorral. És türelem, szól még mama, addig verd, míg a habverőn marad a krém, nem esik vissza a lábásba. Jut eszembe, kakaó is kell hozzá. Szemre. Mi az, hogy szemre, mama? Van, amit nem lehet elmondani. Nem lehet kidekázni. Ez a szemre.

Egy szelet mama féle torta után könnyebben folytatható az élet is, Kodlea is.

Amilyen szorongató és szigorú Kodleánál a rend, olyan szorongatóak a lehetősé-geim. Az asztal mellett a palacsintatorony árnyékában. Mert Kodlea állandóan főz – nekem. Fejébe vette, hogy ráncba szed.

Tessék enni! – úgy parancsol rám, mintha büntetésemet hajtaná végre rajtam.

Ettem már kettőt.

Mi az a kettő? Egyél rendesen!

Hogy rendesen?

Hogy legyen, mit fogni rajtam!

Teljhatalmú rendje azt is tudja, hogy éppen egy kisebb krumpliszsáknyit kelle-ne magamra tennem, azaz tennie rám. Mert, ugye, a rend az rend, ígélet ígélet. Majd ő azon lesz, hogy két hét alatt embert faragjon belőlem. Pontosabban jól tartott kislányt. Szemre. Ez nem az a szemre.

Ez a szemre sok mindenre megtanít:

1. hogy soha ne legyen mit fogni rajtam,
2. hogy a kínosan pontos, idegbeteg, szűrős rend helyett inkább a puhább, gyöngédebb, nagyvonalúbb rendezettség,
3. hogy három az istenigaza, mert a harmadik héten végre benyitnak, és hazavisznek.

Akkor tehát az istenigaza.

Titokban állandóan abban reménykedem, hátha benyitnak. A harmadik hé-ten végre meghallom lépteiket, amint felfele jönnek a lépcsőházban, megállnak az ajtó előtt, szöszmötölnek, álmélkodnak kicsit a névtábla fölött újra, majd bekopognak, és belépnek. Végre kimentenek innen! Hátha minden kiderül. Hátha semmi sem derül ki. Félek. Kodleabácsi eszetlenül belerondít az igazság-ba. Néhányszor basztunk – vihog fel a túlzó beismerés csórécsigacsücsörén.

Apám arcát kerülném. Lüktet bennem a szégyen és a félelem. Előre hallom, ahogy rám förmed: Úgy kivetlek, mint a macskát szarni!, és mielőtt kilógatna az ablakon, elkapja az öreg nyakát. Rettegek erős tenyerétől, de még inkább az iszonyú féktelenségtől, melyet a szemében látok és hangjában hallok ilyenkor. Sírásféle nyöszörgés és könyörgés torzítja el ordítását, hogy miért kellett kihoznom a vadállatot belőle, mert nem tud parancsolni a kezének. Rögtön ráborítja az asztalt, nyakon ragadja Kodleabácsit, és leszakítja a majóját, gondolom. Ebben a pillanatban talál rám apám tekintete. Vagy én az övére. Amint arca a hitetlenkedés kínos kurjantásába rándul, majd a nemhiszemben állapodik meg. Eddig azt hittem, a legszörnyűbb, ami történhet, hogy apám odacsap. De apám most nem csap oda. És ennél az ürességnél, ami mulasztása nyomában kong, semmi sem rosszabb. Apám fél. Fél szembe nézni az igazsággal. Mert akkor be kellene látnia. És ahányszor csak ütött, mindig félt. Jobban, mint ütései közben én bármikor. Mindkettőnkben meghatványozódik valami. Apám gyáva féreg. Gyáván felnevet. Sokkal kínosabban, mint anyám valaha. És anyám. Anyám mintha meg sem hallotta volna. Komolytalan ez a Kodleabácsi, tréfát üz mindenből. Mint a tenger, csap össze fölöttem udvariaskodó nevetgélésük, mely úgy tesz, mintha nem venne rólam tudomást, és valójában nem is.

Szemet hunyni. A lehet úgy kínálja fel magát, mint egy lotyó. Csak lehetőségeiről beszél, következményeiről nem.

Mosolyom erőlködik. Ahelyett, hogy ellágyítaná, görcsbe rándítja vonásaimat. Begörcsölt életem mélyén hamisságaim okát keresem, a félelmeket, a pincét. Hogy mitől véraláfutásos még mindig bennem az elköteleződés. Hogy miért félek szeretni. Miért félek attól, hogy önmagamért nem szerethetnek. Attól még jobban, hogy mégis. Annyira, hogy ellehetetlenítem.

A többi amolyan kivételszámba menő ráadás.

Hogy az elérhetetlen olyan, mint az állam nyelve, kirakatban marad, mint a fagyalt, melyet hiába tanultam meg. Hogy iszonyodom a túl szőrös férfitesttől. A pilletalpú bőr fekete férfiházicipőtől. A csíkos, gombolós kétrészes férfipizsamától. A köldök fölé húzott férfinadrágtól. A pókhastól. A pufók férfiujjaktól. A centis férfikörömtől. A fém lófogtól és a felső metszőfog közti réstől amúgy is viszolyognék, azt hiszem. A cinkos férfiröhögéstől és a malac vicektől. Hogy bizalomkeltőbb lesz a magas, szálal alkat, mint a kövérkés alacsony. Hogy egy férfin inkább póló vagy ing, semmint fehér majó. Hogy hálósobám falán szentképek helyett női aktok. Hogy faragott toalettasztal fekete gránitlappal. Rajta hosszú körömlakksor. Intarziás kazettákban és kerámiatálkákban az ékszerem. Fonott kosárkában a gyöngyök, melyeket anyám készített, mikor újra eljött mégis. Hogy nem nipp, hanem tenyéryni, faragott női torzó apró márványlapon. Hogy sosem leszek képes nagy, sötétbarna furnérozott bútorok közt élni, egy

tömbházlakás kis szobáiban, melyet még szűkebbé tesz a szoba közepére állított asztal ujjnyi üveggel a tetején, hogy védje a horgolt tört fehér csipketerítőt. Hogy soha nem lesz naftalin a szekrényemben. Hogy moly ellen inkább levendula vagy mofetta. Hogy émelygést kelt bennem a fekete bőr gyárba járó kézitáska. Hogy soha többé nem húzok horgolt, fűzős cipőt a lábamra. Hogy eperillatú Doinát még a sarkamra se kennék. Hogy egy életre utálni fogom Koloromisten szagát, mégis mindig az orromban érzem. Hogy görcsbe rándul a gyomrom minden egyes meghívásra.

Hogyha gyermekem lenne, sosem engedném el gyanútlanul senkivel. Ezért inkább nem is. Vagy csak nagy sokára, mikor már nem kellene az engedélyemet kérnie, de akkor sem gyanútlanul. Hogy gondolatban sem mondom ki a nevüket. Hogy harminc évig gyűrtem magamba, mert azt reméltem, ha senki sem tudja, én is elfelejthetem nyomtalanul. Miközben dehogy. Mert nincs az az analízis, mely meg nem történtté tehetné. S hogy egész meglepő módon csattan ki belőlem, mikor nem is várom, egy mondatra, melyre minden elfojtott dühömet ráengedem, és legszívesebben a szájára csapnék ennek a mondatnak, hogy hallgasson végre!

Soha többé nem hívnak magukhoz. És soha többé nem megyek hozzájuk. És soha nem hívom fel őket, bár öregek és magukra maradtak. Nem tudok részvétet érezni elesettséjükkel szemben, csak kemény közönyt. Közönyöm nem közömbös, inkább keserű, sötét és koloromszagú. Miközben Kodlea leimádkozza a főzés után, ami főzés közben történt, és nem történt, vagy nem úgy történt, ahogy történnie kellett volna. Évtizedek óta imádkozza, az idegen vallás szentháromságához, idegen szentjeihez haragját. Hogy anyja otthagya. A szerelemért hagyta el dédmamám a férjét és gyermekeit. Ez nem éppen így van. Dédmamám csak a férjét hagyta el. Gyermekeit az apjuk miatt nem vihette magával. Kodlea viszont már akkor is nagy természetű volt, apja szigora nem fogott rajta, ment az anyjával. És ment szeretni a kis féltestvért, aki szerencsére szerethetőnek bizonyult, de akinek az unokáján mégiscsak bosszút állt a maga módján majd egyszer.

Volt, nem volt, csak utána nézek, végre valahára. *Felmérések szerint a szexuálisan bántalmazott gyermekek körében később 51-75 százalékban alakulnak ki pszichés problémák, ezek gyakoribbak és súlyosabbak, ha az elkövető családtag vagy közeli ismerős, ha közösülés is történik, vagy ha erőszakkal vagy fenyegetéssel kényszerítik az áldozatot. Két enyhítő körülmény, két súlyosbító. Depresszió. Szorongás. Önértékelési és szexuális zavarok. Disszociatív vagy borderline személyiségzavarok. Sok-sok zavar. Öngyilkosság. Ez ki van zárva. Egyelőre legalábbis. De mi a nyavalya az a borderline? Hát ilyen nincs! Hogy a fene essen beléjük! Hogy a jó büdös koloromisten ott baszná meg őket, ahol vannak! Mert a vágyak nyolvanévesen sem változnak, csupán az erőnlét lanyhul talán a valóra váltáshoz. Vagy az sem.*

Legszívesebben elmennék hozzájuk, ágyba parancsolnám őket: csináljátok! Most mutassátok, hogy csináljátok! Vagy üvölsétek, hogy nem, mi nem, és miért soha, miért én kellettem a beteg játékaikhoz! A fejüket a falba verném, hajuknál fogva. Kodleát leköpöm. Mindenekelőtt viszont a neki szánt tortányi palacsintát, úgy üresen, mind beleerőltetném, hogy edd meg, te száraz kurva, zabáld fel az egészet, különben lenyomom a torkodon! Leakasztom a fürdőszoba ajtófélfájáról a porolót. A degeszre tömött Kodleát utasítom, tolja le férje nadrágját, az alsót is! Ezután hozzávágom a porolót, és arra kényszerítem, hogy botozza meg Kodleabácsit. Hatalmas ütéseket mérjen rá, csak bátran, fickósan, megérdemli, nem mint szerencsétlen Pasolini.

Csakhogy ez nem én lennék.

Amint becsukják az ajtót, és elvisznek, magam mögé csukom Kodleát, Kodleabácsit, Koloromisten szagát és szégyenszavát. Csak a félelem jön velem, és a rövidlátás. A rövidlátás idővel egyre erősebb lesz. Amíg azt nem mondja nekem a férfi, aki hűtött fehérborral kínált mellközépig nyitott ingben, amit. Ekkor hirtelen ott ácsorgok újra, a fehérre mázolt pefeleaajtó előtt, melyre idegen nyelvű névtáblát erősítettek. A névtábla sokkal következetesebben kapaszkodik a tényekbe, mint én. Mert a névtáblának nincs szégyene, sem félelme.

Ekkor fényképez le, mellközépig kigombolt ingben. Legszívesebben megálljt kiáltanék, nem vagyok szemléltető eszköz, a fájdalomam sem az, ezt ne, ne most, ne velem. Csak ülök, és hagyom magam. Mint a kislány, aki zokszó nélkül bement a szobába. Újra és újra. Felállhatnék, elegánsan kísétálhatnék a helyzetből, melyben olyannak lát, amilyennek kényelmesebb látnia, mert így könnyen meg tud válni keserűségek, reménytelenségek nélkül. Nem tudok. Semmit sem tudok magamról. Azt például kapásból tudom, hogy séta vagy torna, Egy nyár Mónikával vagy a Kánikula. De abban akkor egyáltalán nem vagyok biztos, hogy végül csak kíváncszorgok a szobából, és elmondom elejétől végéig, mert már nem akarom, hogy elmenjen, de azt még kevésbé, hogy hazugságban maradjon. Hiába mondok bármit is, szavaim kiürültek. Ez a legborzalmasabb. Csak az álom maradt.

A tenger csendes és tiszta, de árnyéket vet rá az ég. Ameddig a szem ellát, tele a víz bárkával. Mindegyikben fekete ruhás asszonyok. Mintha gyászolnának, arcukra is fátyolt borítanak. Az egyik bárkában ott áll ő is ünneplő, fekete öltönyben. Inge ezúttal begombolva. Nem felém néz, nem engem keres. Mi ketten, te meg én a napfényes parton állunk. Rajtam fehér, földig érő ruha. Egyszerű, testhez álló. Rajtad szürke len nadrág és egy laza ing. A lábodon saru. Úgy öltöztél, ahogy egyébként sosem a kedvemért. Felém fordulsz, és megkérdezed: Hozzá vezesselek? Tudnál? Megfogod a kezem. Érintésed szokatlanul hideg, mintha fázna. Bőröd otthonillatát arcomba simítja egy szelíd szellő. Nem mozdulunk. Mint a tenger, a csend is mozdulatlan. Annyira, hogy hallom a víz halk csobbanását, amint a bárkák oldalának ütközik.